

VERBUL

- partea de vorbire flexibila care se conjuga si exprima actiuni sau stari.
- fiecare actiune (verb) are un nume exprimat prin modul infinitiv. Dupa terminatia la infinitiv, verbul se grupeaza in patru conjugari:
- Conjugarea I: - A : a lucra, a sta, ara.
- Conjugarea a II a: - EA : a bea, a sedea, a vedea.
- Conjugarea a III a: - E : a zice, a crede, a spune, a merge
- Conjugarea a IV a: - I sau I : a iubi, a cobori, a sti, a uri

VERBELE AUXILIARE

- sunt: a fi, a avea, a vrea
- instrumente gramaticale care ajuta la formarea modurilor si a timpurilor compuse si a diatezei passive.
- ATENTIE! Verbul “a fi” se scrie cu doi “i” la:
- conjunctiv: tu sa fii
- imperativ: fii
- gerunziu: fiind

MODUL

- este forma pe care o ia verbul pentru a arata felul cum vorbitorul considera actiunea.
- sunt:
- personale sau predicative cand isi modifica forma dupa persoana si au in propozitie functia sintactica de predicat verbal. Modurile personale sunt: indicativ, imperativ, conjunctiv, conditional-optativ.
- nepersonale sau nepredicative cand nu isi modifica forma dupa persoana si nu au in propozitie functia de predicat verbal. Modurile nepersonale sunt: infinitiv, participiu, gerunziu si supinul.

MODURILE PERSONALE

- **MODUL INDICATIV** arata o actiune sigura, reala si are toate timpurile:
PREZENTUL indica desfasurarea actiunii in momentul vorbirii.
Conjugarea I: eu invat, tu inveti, el/ea invata, noi invatam, voi invatati , ei invata.
Conjugarea a II a: eu par, tu pari, el/ea pare, noi parem, voi parati, ei par.
Conjugarea a III a: eu merg, tu mergi, el/ea merge, noi mergem, voi mergeti, ei merg.
Conjugarea a IV a: eu dorm, tu dormi, el/ea doarme, noi dormim, voi dormiti, ei dorm.

TRECUTUL indica desfasurarea actiunii inainte de momentul vorbirii.

- **Imperfectul** exprima o actiune trecuta, care se desfasoara in acelasi timp cu o alta actiune trecuta, aratand durata sau repetarea.

Conjugarea I: eu invatam, tu invatai, el/ea invata, noi invatam, voi invatati, ei invatau.

Conjugarea a II a: eu paream, tu pareai, el/ea paream, noi paream, voi pareati, ei pareau.

Conjugarea a III a: eu mergeam, tu mergeai, el/ea mergea, noi mergeam, voi mergeati, ei mergeau

Conjugarea a IV a: eu dormeam, tu dormeai, el/ea dormea, noi dormeam, voi dormeati, ei dormeau.

- **Perfectul compus** exprima o actiune trecuta si terminata in momentul vorbirii.
- Este alcatuit din: forme specifice ale verbului auxiliar “ a avea “ + participial verbului de conjugat.

Conjugarea I: eu am/ tu ai/ el/ea a / noi am / voi ati/ ei au invatat

Conjugarea a II a: eu am/ tu ai/ el/ea a / noi am / voi ati/ ei au parut

Conjugarea a III a: eu am/ tu ai/ el/ea a / noi am / voi ati/ ei au mers

Conjugarea a IV a: eu am/ tu ai/ el/ea a / noi am / voi ati/ ei au dormit

- **Perfectul simplu** exprima in limba literara o actiune petrecuta si incheiata in trecut.
- In limba literara este timpul povestirii la persoana a IIIa . In limba vorbita, este folosit doar in anumite regiuni ale tarii (in OLTENIA mai ales) si exprima o actiune terminata de curand

Conjugarea I: eu invatai, tu invatasi, el/ea invata, noi invataram, voi invatarati, ei invatara.

Conjugarea a II a: eu parui, tu parusi, el/ea paru, noi paruram, voi parurati, ei parura.

Conjugarea a III a: eu mersei, tu mersesi, el/ea merse, noi merseram, voi merserati, ei mersera.

Conjugarea a IV a: eu dormii, tu dormisi, el/ea dormi, noi dormiram, voi dormirati, ei dormira

- **Mai mult ca perfectul** exprima o actiune trecuta si terminata inaintea altei actiuni trecute.
- Sufixe si desinentele de mai mult ca perfect urmeaza dupa sufixul de perfect simplu.

Conjugarea I: eu invatasem, tu invatasesi, el/ea invatase, noi invataseram, voi invataserati, ei invatasera.

Conjugarea a II a: eu parusem, tu parusesi, el/ea paruse, noi paruseram, voi paruserati, ei parusera

Conjugarea a III a: eu mersesem, tu mersesesi, el/ea mersese, noi merseseram, voi merseserati, ei mersesera

Conjugarea a IV a: eu dormisem, tu dormisesi, el/ea dormise, noi dormiseram, voi dormiserati, ei dormisera

VIITORUL indica o actiune care se va desfasura dupa momentul vorbirii. Are forme literare se limba scrisa si de limba vorbita.

- **Viitorul pentru limba scrisa** este alcatuit din forme specifice ale verbului “ a vrea “ + infinitivul verbului de conjugat.

Conjugarea I: eu voi/ tu vei/ el/ea va / noi vom/ voi veti/ ei vor invata

Conjugarea a II a: eu voi/ tu vei/ el/ea va / noi vom/ voi veti/ ei vor para

Conjugarea a III a: eu voi/ tu vei/ el/ea va / noi vom/ voi veti/ ei vor merge

Conjugarea a IV a: eu voi/ tu vei/ el/ea va / noi vom/ voi veti/ ei vor dormi

- **Viitorul pentru limba vorbita**
- “ o ” invariabil + conjunctivul verbului de conjugat: o sa invat, o sa par, o sa merg, o sa dorm
- verbul “ a avea “ la indicativ present + conjunctivul verbului de conjugat: am sa invat, am sa par, am sa merg, am sa dorm.
- Forme ale verbului “a vrea” rezultate din caderea consoanei “v” + infinitivul verbului de conjugat: oi invata, oi para, oi merge, oi dormi.
- **Viitorul anterior** arata o actiune viitoare terminata inaintea altei actiuni viitoare.
- Este un timp verbal invechit care a fost inlocuit in limba vorbita prin viitorul propriu-zis.
- Este alcatuit din: verbul auxiliar “a fi” la viitor + participial verbului de conjugat: voi fi invatat.

MODUL CONJUNCTIV are timpurile:

- PREZENT care indica o actiune desfasurata in present sau in viitor.
- Se formeaza cu ajutorul conjunctiei “sa” + forme ale indicativului present (cu exceptia persoanei a III a) sa invat, sa par, sa merg, sa dorm
- PERFECT indica o actiune desfasurata in trecut.
- Este alcatuit din conjunctia “sa” + verbul auxiliar “a fi” + participial verbului de conjugat – sa fi invatat, sa fi parut, sa fi mers, sa fi dormit

MODUL CONDITIONAL-OPTATIV are timpurile:

- PREZENT care indica o actiune desfasurata in momentul vorbirii sau in viitor.
- Este alcatuit din: forme specifice ale verbului auxiliar “a avea” + infinitivul verbului de conjugat.

Conjugarea I: eu as/ tu ai/ el/ea ar / noi am/ voi ati/ ei ar/ invata.

Conjugarea a II a: eu as/ tu ai/ el/ea ar / noi am/ voi ati/ ei ar/ para.

Conjugarea a III a: eu as/ tu ai/ el/ea ar / noi am/ voi ati/ ei ar/ merge.

Conjugarea a IV a: eu as/ tu ai/ el/ea ar / noi am/ voi ati/ ei ar/ dormi

- PERFECT care indica o actiune desfasurata in trecut.
- Este alcatuit din: verbul auxiliar “a fi” la conditional-optativ, prezent + participiul verbului de conjugat – as fi invatat, as fi parut, as fi mers, as fi dormit

MODUL IMPERATIV are forma afirmativa si negativa si numai la persoana a II a.
Exprima: ordinul, indemnul. – Invata! Pari! Mergi! Dormi!

MODURILE NEPERSONALE

- **Infinitivul** exprima numele actiunii, al starii. Are doua forme:
 - O forma scurta care apare: - singura: cu prepozitia a: A citi e o placere; fara prepozitia a: Pot scrie. – inclusa in structura modului: - indicativ, viitor: Voi citi. – conditional, prezent: As citi. – imperativ, forma negativa: Nu citi!
 - Infinitivul are doua timpuri: - prezent: a citi, - perfect: a fi citit
 - O forma lunga, obtinuta cu sufixul “-re”. Aceasta forma apare cu valoare verbala doar in formele inverse ale conditionalului-optativ (inchinare-as), singura fiind substantivizata (Interpretarea operei este diversa)
- **Gerunziul** exprima actiuni in desfasurare. Se formeaza cu sufixele –and (vazand) si –ind(citind). Forma negativata se obtine cu prefixul “ne- “
- **Participiul** exprima actiuni terminate si suferite de o fiinta sau de un lucru. Se termina in s sau t Ajuta la formarea modului:
 - Indicativ, perfect compus: am citit
 - Indicativ, viitor anterior: voi fi citit
 - Conjunctiv, perfect: a fi citit
 - Conditional-optativ, perfect: as fi citit
 - Infinitiv, perfect – a fi citit
 - Supin – de citit
- **Supinul** denumeste actiunea, starea, ca si infinitivul. Este alcatuit din prepozitiile de, dupa, la, pentru + participiul verbului de conjugat. Forma negativa se obtine cu ajutorul prefixului ne-, adaugat participiului.

Functii sintactice ale verbelor la moduri nepersonale:

- Subiect: A citi este o placere.
- Nume predicativ: Cartea este de citit.
- Complement direct: Am de citit
- Complement indirect: Vorbeam despre a citi un nou roman.
- Complement circumstantial de timp: A plecat inainte de a veni tu.
- Complement circumstantial de mod: Vine alergand.
- Complement circumstantial de cauza: Cazand, si-a rupt piciorul.
- Complement circumstantial de scop: Invata pentru a lua examenul.
- Atribut verbal: Casa de construit este frumoasa.

DIATEZELE

- indica relatia dintre actiune, subiectul gramatical si obiectul pe care o suporta. Verbul are trei diateze: activa, pasiva si reflexiva
- **Diateza activa** arata ca subiectul gramatical este autorul actiunii verbului pe care o exercita asupra unui obiect. Verbul la diateza pasiva nu are o marca specifica:
- Exemplu: Copilul citeste o carte. El mananca un mar.

- **Diateza pasiva** arata ca subiectul gramatical este subiectul care suporta actiunea facuta de autorul ei.
- Verbele la diateza pasiva sunt construite cu verbul auxiliar “a fi” + participial verbului de conjugat: Este laudat.
- Verbul auxiliar “a fi” se conjuga la toate modurile si timpurile. Participiul isi schimba forma dupa genul si numarul subiectului gramatical.
- Cuvantul care denumeste autorul actiunii verbului la diateza pasiva are in propozitie functia sintactica de **complement de agent**: Cartea este citita de catre copil
- Complementul de agent mai poate determina:
 - un adjectiv provenit din verb la participiu: Casa construita de tata este frumoasa.
 - Un verb la modul supin: Maria are calitati usor de constatat de catre colegi.
- Complementul de agent se exprima prin:
 - substantiv: Elevul este laudat de catre profesor.
 - pronume: Apartamentul bunicilor este ingrijit de catre ai mei.
 - numeral cu valoare adjectivala: George a fost felicitat de catre cei doi.
- **ATENTIE!** A nu se confunda diateza pasiva (predicat verbal) cu predicat nominal (a fi + participiu cu valoare adjectivala)
- Exemplu: Zapada era batuta de multimea pasilor. (P.V.), In cazurile acestea se analizeaza verbul de dupa auxiliar ; Armele erau ruginite (P.N.)

- Diateza reflexiva arata ca subiectul gramatical este autorul unei actiuni la care participa intens.
- Verbele la diateza pasiva sunt insotite obligatoriu de un pronume reflexiv in cazul acuzativ(el se gandeste la o scena de lupta) sau dativ (el isi inchipuie o scena de lupta)
- Pronumele reflexiv intra in structura verbului si nu se analizeaza separat.
- Tabelul cu pronume reflexive:

caz	Forme accentuate	Forme neaccentuate
Acuzativ	(pe) sine	se, s-
Dativ	sie, siesi	isi, si

VERBELE PERSONALE SI VERBELE IMPERSONALE

- **Verbele personale** sunt verbele a caror actiune este facuta de o persoana. Exemplu: Dan a scris tema.
- Aceste verbe au toate cele trei personae.

- **Verbele impersonale** sunt verbele a caror actiune nu este facuta de o persoana.
- Verbele impersonale:
- nu au subiect gramatical: cand exprima fenomene ale naturii: fulgera, tuna, etc.; cand referirea la persoana se face printr-un complement indirect. Ex: Ii arde de joaca.
- au subiect gramatical, exprimat printr-un substantiv care nu denumeste o persoana. Ex: Este o toamna tarzie.
- Verbul copulativ “a fi” poate fi si impersonal. Ex: Este rau sa nu inveti singur.
- Verbele impersonale pot fi la diateza activa(geruieste), reflexiva(se sta comod in fotoliu), pasiva (ti-a fost dat a suferi)
- Unele verbe personale pot deveni impersonale. Ex: Am ajuns la scoala (verb personal). Mi-a ajuns efortul(verb impersonal)
- Verbele impersonale au numai forme de persoana a III a, numindu-se din aceasta cauza **verbe unipersonale**

Expresii verbale unipersonale prin forma si unipersonale prin continut

- Expresiile verbale unipersonale prin forma si unipersonale prin continut sunt formate din verbul “a fi” si un adverb: e bine, e lesne, e asa(asa-I), e greu, e sigur, e posibil, e imposibil etc.
- Propozitiile cu predicate nominale exprimate prin expresii verbale unipersonale au in cadrul lor subiectul exprimat, de obicei, printr-un verb la infinitiv sau la supin: E lesne a trece raul; E lesne de trecut raul.